

Megjelenik ez a lap hetenkint kétszer csütörtökön és vasárnap.
 Á r a :
 Egész évre . . . 6 ft. — kr.
 Félévre . . . . . 3 ft. — kr.
 Negyedévre . . . 1 ft. 50 kr.
 A szerkesztő irodája:
 Nagypiacz 322 szám.
 Lakása: Bolgárszeg 1425 sz.

NEMERE.

Politikai, közgazdasági és társadalmi lap.

Hirdetési díj:

4 hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért 4 kr. (1—10 sornyi hirdetés ára mindig 40 kr.) — Bélyegdíj minden ígatáskor 30 kr. — Nagyobb hirdetéseknek alkuszertint. — Hirdetések fülvétnek a szerkesztőségénél.

B. Sennyey föllépése királyföldi szempontból.

Sennyey báró beszédének hatása alól még a bankkérdés izgató fejlődése közt sem tud menekedni sem a sajtó sem a közvélemény.

Ez az érdeklődés legalább is annyit bizonyít, hogy közállapotainkban sok olyan jelenség van, a minek megváltoztatását, javítását óhajtja, úgy szólva, mindenki.

És már az általános érdeklődés maga segítni fog, hogy bizonyos változások létre jöjenek.

Nézetünk szerint a volna legóhajtottabb eredmény, ha b. Sennyeynek sikerülne a képviselőház különböző elemeiből egy határozott és tekintélyes pártot alakítani.

Már sokszor kifejeztük, hogy közügyeink megszilárdulásának legfőbb akadályát a természetellenes pártviszonyokban találjuk. Mig a Deákpártnak a kiegyezést kell folyvást féltetnie, szövetkezik akármily elemekkel. A sok idegen alkatrészt befolyása aztán azt eredményezi, hogy a párt régi tiszta és szabadelvű programja nem mindig juthat érvényre. Ha Sennyey báró pártot alakíthat, a mint beszédéből látszik, az állami rendre, a belkormányzat megerősítésére fogja a főszólyt fektetni. Ez által a Deákpárt is vissza lesz adva régi hivatásának, mely a szabadelvű haladás.

Ezen két nagy párt közt a mostani ellenzék is remélhetőleg fel fog oszolni és lesz két természetes pártunk, a melyek egyike az állami tényezők közül inkább a rendet, a másik inkább a szabadságot tüzi zászlajára.

Már is látszik az ez irányban való bontakozás, mert a mostani kormánypart lapjai Sennyey beszéde ellensúlyozására ugyancsak sűrűn emlegetnek egyes reformkérdéseket.

Nem szükséges bizonyítanunk, hogy vidékünk népének is egész multja, minden lelkesedése, vágya történelmünk szabadelvű bajnokaihoz van fűzve. Sennyey föllépését mégis üdvözöljük, mert egy helyesebb pártállástól és a jó közigazgatás

előtérbe állításától reméljük, hogy ezen az ugynevezett Királyföldön is érvényre jutnak országunk szentesített törvényei.

Hogy pedig erre vágni nagy oka van ezen vidék népségének, annak bizonyítására csak néhány példát hozunk fel innen Brassóvidékről.

Tóth Vilmos belügyminiszter körülbelül másfél évvel ezelőtt rendelte meg, hogy a nemzetiségi törvény értelmében ezen törvényhatóság gyűlésében is vezetendő magyar nyelvű jegyzőkönyv.

Erre visszairtak azon példátlanul merész követeléssel, hogy hivatolt törvényt rosznak tartják és felszólítják a minisztert annak megváltoztatására.

A miniszter újból rendelkezett; a visszairást megrotta, és követelte, hogy a törvény azonnal életbe lépjen.

Az újabb rendeletet egyszerűen félretették, és itt Brassóvidéken, a magyarbirodalom területén, a hol mellesleg épen annyi magyar lakik mint szász, — máig sem vezetnek magyar jegyzőkönyvet a képviselőlet ülésében.

Ez egy!

Még az erdélyi gubernium elrendelte volt, hogy Brassóvidéki Rozsnyó községben a g. keleti románok is kapjanak bizonyos részt a község közjövendelméből, miután az evang. szász egyház bőven kikapta részét.

Ezen rendeletet helyben hagyta a boldogult b. Eötvös miniszter és intézkedett végrehajtása iránt. Végrehajtva azonban a mai napig sincs, habár szentesített törvény követeli, hogy a hol közvagyonból egyházi segély nyújtatik, abban minden egyház országosan részesüljön.

A törvény megvan; támasztott vágyat és igényt; végre nem hajtása támaszt elégedetlenséget.

Mikor 1869-ben Brassó város hatósága kimutatta, hogy 5300 népiskolakötelese közül

csak 2100 jár iskolába, — számos polgár kérelmezett, hogy egy új községi iskola állíttassék.

B. Eötvös meghallgatta a községi iskola ellenzőinek is érveit s csakis azok meghallgatása után, 1870 szeptemberben rendelte el, hogy a kért községi iskola, a törvény alapján, és a létező szükségnek megfelelőleg okvetetlen felállíttassék azonnal.

Vajon fel van e állítva ma, két, illetőleg három kerek esztendő lefolyása után?

Mi ugyan nem tudunk róla semmit, habár annyit hallottunk, hogy b. Eötvös rendeletét utódja is többször megújította.

5300 iskolakötelese közül most is 2100 látogatja az elemi és népiskolát; a kérelmező polgárok nagy száma hivatalos nyomozás előtt is ismételte kívánatát: de azért a községi iskola nincs sehol.

Idézhetnénk vég nélkül e nemü példákat; de ennyi is elég annak indokolására, hogy a királyföldi lakosság üdvözli Sennyey beszédében azt a részt, a mely a belkormányzati politikát, erélyt és igazságot sürgeti.

Ránk nézve a volna legóhajtottabb változás, ha Sennyey fellépésének következtében a közjogi ellenzék megszűnnék s a mindnyájunk rokonszenvétől kísért Deákpárt megtisztulva fordulhatna nagy feladata megvalósításához, a mely nemcsak abban áll, hogy szabadelvű törvényeket alkosson; hanem életet csakis az által nyer, ha azon törvények valóban érvényre jutnak, teljes következetességgel végrehajthatnak.

A királyföldi nép, s e tekintetben még a székely nép hangulatát is ösmerve, okvetetlen eszünkbe jut b. Eötvösnek azon tényekkel bebizonyított tétele, hogy mikor a népek kényeszerülve vannak az egyenjogúság és a szabadság közt választani, mindig könnyebben ejtik el a szabadságot, mint az egyenjogúságot.

TÁRCZA.

Ünnepelt szamarak és szamár-ünnepek.

Kuriosumok a kulturéletből.

A szamár, mint az ostobaság és restség jelképe, nem volt mindig annyira megvetve, mint napjainkban. Sőt az ó korban nagyon is becsülték türelme és munkásságáért. Különböző régi iratok igen dicsőreleg emlekeznek meg róla s főleg bátorságát és rettentlenségét emelik ki.

Igy pl. Homér a nagy görög hőst: Ajaxot szamárhoz hasonlítja, a nélkül, hogy e hasonlatot akkor visszatetszőnek találták volna. Az arab történetben pedig Mervan kalifát számos csatákban tanúsított bátorságáért „szamár“ melléknévvel tisztelték meg, mely őt épen annyira kitüntette, mint napjainkban bármely hőst az „oroszlán“ előnév.

Hanem legmagasb tekintélyre csak a keresztyénység kezdetével jutott a mi füles barátunk. Mi sem szolgálhatott neki nagyobb érdemére, mint hogy jelen volt a kised Jézus jászolánál, hogy szűz Máriát — Heródes üldözései elől — Egyiptomba vitte és hogy maga az Ur is használta, midőn a sokaság „Hozsanna!“ üdvkiáltásai között Jeruzsálemba vonult.

E szerint hát nagyon természetesnek találhatjuk azt, hogy az első keresztyének oly nagy kegyelettel viseltettek a szamár iránt. Különösen az olasz és francia papság fáradozott ennek tiszteletében s nyilvános ünnepek által való dicsőítésében. E szokás később természetesen a németek közt is elterjedt.

Igy tartottak évenként az Idvezítő születésnapján Rouenban egy szamár-ünnepet, melyen valamely valóságos tárgy vigjátékot adtak elő. Megjelentek itt az

ujszövetség minden nevezetes férfiai, királyai és hősei, a szt. irás szavai szerint öltözve és cselekedve; köztük volt Bálám is, az ő hirnemes szamarával. Végül még Virgil — a nagy latin költő — és a római sybillák is jelképesítve voltak.

Nem különben Beauvais-ban is nagyszerű ünnep folyt le minden év jan. 14-én az egyiptomba való futás emlékére. Kiválasztották a város legszebb hajadonát, ünnepileg feldiszipelték, ölébe egy gyermeket adtak és egy aranynyal kivarrott szőnyeggel bevont szamárta ültetve a nép és papság kíséretében a szent István templomba vitték. Itt aztán ünnepélyes nagy misét tartottak, melyen a szamár is jelen volt s melynek tartama alatt a fülesnek több ízben le kellett térdelnie a gyülekezettel együtt. Ez ünnepélyes szokás fennmaradott egész a 16. századig.

Jézusnak Jeruzsálemba való bevonulása emlékére a virágvasárnapi processio alkalmával több helyen vezettek a városon át szamarat, mi alatt minden harang szólt és a nép a „rex gloria“-t énekelte. Gyakran egy fiatal barát ült fel a szamárta, hogy a megváltót jelképezze. De minthogy ezen szamarak valamelyike a körmenet alatt könnyen követhetett egy s más illetlenséget, később fa-szamarakat csináltak (u. n. virágszamarakat) karikákra, melyeket aztán a nép vagy éneklő gyermekek huztak végig az utcákon. Ezen szamarak belseje többnyire üres és festett hüsvéti tojásokkal volt megtöltve, melyeket a processio végével iszonyu tolongás közben adtak el szép pénzért.

Még a 18. században is tisztelték Veronában a „szent szamarat.“ Ugyanis egy legenda az állítja, hogy az Üdvezítő Jeruzsálemi bevonulása után annak a szamárnak, mely őt vitte, megengedte, hogy oda menjen, merre neki tetszik, a nélkül, hogy egyetlen embernek is alattvalója szabadna lennie. A szamár pedig bébarangolta a sz. földet, átkelt aztán a tengeren, eljött Cziprus

és Szicília szigeteire s végre Veronába, hol megállapodott s ki is mult. A veronabeliek megkönyezték halálát, kitömték s tiszteletére minden évben egy nagyszerű ünnepet rendeztek.

Azonban nemcsak ily nemü erényeiért lett a szamár nevezetes, hanem még művészet és tudományban izlést is tulajdonítanak neki. A történet arról értesít, hogy Ammonius görög itésznek volt egy szamara, mely a költészetet inkább szerette, mint a friss — bogácskorót s mindig a legfigyelmesebben hallgatta végig ha előtte verseket olvastak fel. — Sőt voltak olyan tudós fülesek is, melyek megtanultak olvasni és számolni.

Sőt nem tulozunk, ha állítjuk, hogy léteztek szamarak, melyek olyasmit tudtak, mit ember nem képes elsajátítani, habár századok óta fáradozta érte, t. i. a levegőben repülni. Valóban vannak repülő szamarak is s e különös állatfaj a szép olaszföldön lakik, Toskanának Empoli városában a florenzi vasut mellet.

A hihetetlen dolog megfejtése a következő:

Élt egykor Empoliban egy okos és vitéz gróf, ki egy san-miniatói lovaggal igen elkeseredett ellenségeskedésben élt. A gróf megszállta a lovag várát, hosszasan — sokáig ostromolta, de sehogy sem tudta bévenni. Ezért szörnyen megharagudt, annyival is inkább, mert a lovag a várfalokról szüntelen gúnyolta. Egy nap így kiáltott le a grófhöz és katonáihoz: „Ti gyávák! tudjátok meg, hogy San-Miniatot addig nem vehetitek bé, mig az empoli szamarak nem fognak repülni!“

Midőn a gróf e szavakat hallá, agyában nagyszerű eszme támadt és elhatározá, hogy azt megvalósítja.

Néhány nap mulva lovasait és a népet az empolii vártorony körül fekvő zöld gyepen állította fel. Mi alatt a harangok zugtak és a zene szólt: a jelenlevők tekinteteket fölfelé irányozták. Ott a torony ablakánál levő

Törvényczikk

a kolozsvári magyar királyi tudomány egyetem feállítasáról és ideiglenes szervezéséről.

1. §. Kolozsvárott a tanszabadság elvének alapján magyar királyi tudomány-egyetem állíttatik fel.

A kolozsvári királyi jogakadémia és az orvos-sebészeti tanintézet megszüntetettnek,

2. §. Addig, míg az egyetemi oktatás külön törvény által nem szabályoztatik, a pesti magyar királyi tudomány-egyetemen jelenleg fennálló szabályok ezen egyetemre nézve is érvényesek, a mennyiben jelen törvény mást nem rendel.

A fentebb említett törvény meghozataláig kívánató további szabályokat az egyetem tudomány-karainak meghallgatásával az oktatásügyi miniszter bocsátja ki.

3. §. Ezen egyetem négy tudománykarra oszlik úgy mint:

1. a jog- és államtudományi,
  2. az orvosi,
  3. a bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi,
  4. a matematikai és természettudományi karra.
- E két utóbbi karhoz kapcsolva gymnasiumi tanárképzede állíttatik fel.

4. §. A tudomány-karok belügyekre nézve egymástól független, egyenjogú önálló testületeket képeznek, önmaguk által évenként választott dekanjaik elnöke alatt.

5. §. A tudomány-karok felett áll az egyetemi tanács, melynek köréhez az egyetem testületi, közigazgatási és a karok egyéb közös ügyeinek tárgyalása és intézése tartozik. A tanács elnöke az egyetem rectora.

6. §. A rendes és rendkívüli tanárok, a tanítók és tanársegédek rendes évi fizetést huznak, a magántanárokat csak az előadásaik után járó tandíj illeti. A közoktatásügyi miniszter azonban jeles magántanároknak, kik oly tantárgyat adnak elő, melynek előadása a fensőbb tudományos oktatás érdekében óhajtható, de kik tantárgyuk természeténél fogva csak kevés hallgatóra számíthatnak, vagy kiknek a tanári pályán megtartása kívánatos, az illető kar meghallgatása után, bizonyos időszakra kivételképp díjt rendelhet.

7. §. Ezen egyetem első szervezése alkalmával a rendes és rendkívüli tanárokat a közoktatásügyi miniszter előterjesztésére Ő Felsége a király, a magántanárokat, tanársegédeket és tanítókat pedig a közoktatásügyi miniszter nevezi ki.

A későbbi kinevezéseknél a közoktatásügyi miniszter a rendes és rendkívüli tanárookra és tanítókra nézve az illető kar meghallgatása után, a tanársegédekre nézve pedig annak javaslata alapján teszi előterjesztéseit, illetőleg kinevezéseit.

8. §. Magántanári előadások tartására a közoktatásügyi miniszter által oly egyének jogosíttatnak, kik ezen egyetemenél magántanárságra az illető tudománykar által képesítetteknek nyilvánítottak, vagy a tudomány művelésében szerzett érdemeik által képességeket nyilvánosan bebizonyították.

Ha azonban a magántanár két év alatt meg nem kezd előadásait, vagy azok megkezdése után két éven

erkélyen egy tarka ruhákkal földiszitett szamarat lehetett látni, melyet hirtelen alátaszítottak. Midőn a szegény állat nem érzett lábait alatt szilárd földet: anyahangján szivrepesztőleg kezdett kiabálni, melybe nonsokára a nép jaj-kiáltása is belevegyült. De im! a szamar vergődő lábai között a testéhez kötött ruhák egyszerre csak mint széles ernyő terülnek el s így lassan és biztosan szállhatott le a földre.

„A szamar alárepült!” kiáltá a nép ujjongva. És a gróf szólott: „Derék alattvalók! jól ismerhetitek a san-miniatói lovag büszke gögjét és a gyalázatot, mit velünk elkövetett. Győzelmünket s az ő megbuktatását mind addig lehetetlennek állítá, míg az empolii szamarak nem repülnek. A lehetetlen ma megtörtént, miként ti is láttátok; most már rajta: San-Miniatonak még ma porba kell hullnia!”

A gróf serge lelkesülten rohanta meg a várat s ennek lovagját nonsokára foglyává tette. Diadalmenetben tértek vissza Empoliba, legelől a felkoszorozott szamar, a győzelem eszközlője.

Még ma is hasonlóan ünneplik meg Empoli lakói ezen nap emlékét.

Ezekből láthatni, hogy a régi jó kor tudta is, akarta is méltányolni egy szamar ügyes és jó tulajdonait. A mi okos századunk ellenben a legkisebb kegyelettel sem viseltetik füles ur és szürke faja iránt.

D. G.

át legalább fél tanévig előadást nem tart, magántanári jogosultsága megszűnik.

A magántanárok a rendes és rendkívüli tanárokkal egyenlő érvényű előadás-látogatási bizonyítványokat állíttanak ki.

9. §. Az egyetem megnyitása alkalmával a tandíjakat a fennálló viszonyok figyelembevételével, a jövőben pedig úgy tan-, mint a szigorlati díjakat is a tudomány-karok meghallgatása után a közoktatásügyi miniszter állapítja meg.

A tudomány-karok a tan- és szigorlati díjakat szegény hallgatóknak elengedik.

10. §. Ezen egyetem az 1872—3-ik tanév kezdetével megnyitattik, és a kormánynak az egyetem szervezésére nézve tett eddigi intézkedései jóváhagyatnak.

11. §. E törvény végrehajtásával a közoktatásügyi miniszter bizatik meg.

Hazai közügy.

Az 1867—71-iki államháztartás igen kedvező progressiót tanusít. 31 millióval haladta meg 1868—71. években a jövedelem a költséget, tehát vagyoni mérlegünk ennyivel kedvezőbb. 1867-ben közel 116 millió rendes bevétellel kezdtük meg önálló háztartásunkat, és 1871-ben kevés híján 148 millió az eredmény; 1867-ben 115 millió a rendes kiadás, 1871-ben 145 millió, s így öt éven át fokról fokra 30 millióval gyarapítottuk állami intézményeinket — míg másrészt 32 millióval emelkedett teherviselési képességünk.

A minden irányban egészséges haladást a részletes számok még jobban kitüntetik.

Az egyenes adók 1868-tól 1871-ig 54 millióról 56 s 60 millióra emelkedtek, 71-ben azonban 59 millióra visszaestek, mi az alvidéki áradások folytán engedményezett nagymérvű adótörésekből magyarázható meg.

A fogyasztási adók 1868-tól 1871-ig 12,500,000 frtról 13,800,000-ra emelkedtek.

Az illetékeknek a 4 évi cyclus 10 millióval kezdődik és 15 millióval végződik, tehát 50%-nyival növekszik az illetékek utáni tiszta jövedelem. Legvilágosabb jele ezen adózási eredmény annak, hogy mennyire fokozódott kereskedésünk, iparunk és forgalmunk.

A jövedékeknek az első év 26 millióval indul meg a 2-ban 21 és fél millióra esik alá, a 3-ban 23 és fél millióra emelkedik, a 4-ben ezen összeget csak 250 ezer frttal haladja meg.

Az államvagyón 1868-ban 4.800,000, 1869-ben pedig csak 3.700,000 frtot eredményez. 1872. és 1873-ra 7 és fél milliót lehet előirányozni az államvagyón jövedelméül. Ez eredmény folytonos, egészséges növekedése az állami jövedelmeknek.

V i d é k.

Sepsi-Szent-György, okt. 21.

Ünnepélyes ténynek valánk e napokban tanui. Az 1868-ik nagy horderejű XXXVIII t. cz. értelmében vidékünk és ennek szívében városunkban is a Nagyméltóságú vallás és közoktatási miniszterium népünk felvirágoztatására megtevé azon kezdetleges lépést, melyfelé irányul szem előli nem tévesztése mindenestre áldásdusan fog hatni a különben is jó és hasznos, a szép és nemes iránt fogékony székely népre.

Az ige testté vált! Az éltető forrás a szomjas népnek megnyitá kebelét, hogy szomját olthassa.

Csik-Udvarhely és Háromszék kerületi tanfelügyelője Nagyságos Antal Károly ur folyó hó 15-én nyitá meg érdemdús főispánunk Méltóságos Gróf Kálnoki Dénes ur élén a közigazgatási, törvényszéki és városi tanács tisztviselői és más szép számu ügybarátok előtt a gazdasági szakosztályllyal megtöltött felsőnépiskolát.

Kiemelék lelkes tanfelügyelőnk az intézet hivatását magasztalván magas kormányunk azon böles intézkedéseit, melyek nekünk székelyeknek csak boldogításunkra irányulvák.

Beszéde végén, midőn oly szívhez szólólag hívá fel ez üdvös intézmény pártfogására a jelen volt tisztviselőket s a tanítói karnak az intézet jó hírneve megalapítását szívére kötő háromszoros éljen rázta meg a volt kincstári most felsőnépiskola egyik termét.

Éltetvén ő felségüket: a koronás királyt, királynőt és a magas kormányt.

Erre Gróf ő méltósága emlité meg röviden, miszerint halhatatlan emlékü miniszterünk báró Eötvös József Háromszékkel már ez intézet tervezetekor szerződött volt oly formán, hogy a szék állítsa fel az intézetet, lássa el a szükséges taneszközök- és erőkkal, kivéve az igazgatót, kit a miniszterium nevez ki és díjaz.

Magas kormányunk azonban időfolytán átlátá a népnek különben is terhes anyagi helyzetet s azon ma-

gasztos gondolatra jött, hogy kivéve az iskola helyiséget és épületet a hiányzókat maga költségén állítja be.

Az intézet ilyenmü felállításában a téren is érdemekben gazdag Méltóságos Gróf főispán urat illeti a fő-tisztelet.

Végül az intézet igazgatója, mint gazdasági szakosztályllyal megtöltött felsőnépiskolának czélját emlité a szükséges tantárgyak mellett az okszerű gazdaszat főtenyezőit: gazdasági növény termelés, fa és állattenyésztés, gazdasági üzlettan, állatgyógyászat, mezei rendőri törvények és mi a gazdaságban legnélkülözhetlenebb: a gazdasági gyakorlatot. Megigérvén egyszersmind azt is: miszerint főtörekvése leend tanító társával együtt oda működni, hogy a bizalomnak és köztársaságnak megfelelő az intézet jó hírnevét megalapítsa.

Addig is pedig, míg a gazdasághoz kezdenének tüzetesebben, miután az csak is három év múlva lesz, a gyakorlati kertészetben vezetendi be növendékeit.

Ezzel az ünnepély 11 órakor véget ért, s már délután a tanítás kezdetét is vette.

Föl tehát atyafiak székelyek! ragadjátok meg a kínálkozó alkalmat népünk felvirágoztatására.

Adjátok élet jelét a lánglelkü költő ama meggyőződésének:

Még nem fajult el a székely vér,
Minden csepje drága gyöngyöt ér.

Egy jelen volt.

A népnevelés előhaladása vagy az uzoni triumviratus szép vívmányai.

Köztudat, hogy az önzetlen keblü hazafi Tatrangi Sándor és neje Benke Julianna községünkben két osztályu népiskolának alapját vetette meg, s még éltében 12 ezer darab ezüst huszas tökének egy néptanítói fizetés letételével, jelenleg nem említve végrendeletének többi érdemes pontjait. — Ezen tőke 6% kamatja nem lévén elegendő a magas kormány által megállított minimum 300 frt. tanítói díj fedezésére, az év. ref. egyház főgondnoksága jóváhagyásából megyénk is hozzá járult 60 forintokkal 300 frtra kípótlandó, — ezen fizetésre hivatott meg néptanító M. K. ki a tanítást ernyedetlenül igyekezett folytatni. Ezen Tatrangi népiskola alapjához járult Uzon községe is 2300 frttal, iskolahe-lyiségül egy a székelység által épített nagyszerü épületek és gyümölcsösökkel beruházott volt örnagyi laktelek megvásárlásával, — így adományozott iskola helyiségül gróf Mikes Károly ezelőtt több évekkal egy telket.

Mindezekért községünk nagy tisztelettel tartozik nyug. ev. ref. lelkész Benedek Ignácznak, ki ezek létesítésére a legnagyobb igyekezettel közre munkált, felkeltvén egyszersmind a szülőkben gyermekeik taníttatási vágyát, ki alatt népiskolánk úgy annyira virágzásba jött volt, hogy 50—60-ra rugott a tanulók száma a tanulási évet rendszeren kirtartva.

Lássuk már, az 1782. szeptember 1-én 36 szám alatt az „Igazmondó“ lapban „egy pap és egy postamester“ czim alatt szépen jellemzett 2 nagy hazafi, kik 1868-tól fogva vezettek főbb munkatársuk Ujvárosi József lelki barátjukkal Uzon község és egyház ügyeit, (utóbbi megyénknek 1871-ig gondnoka, jelenleg Sepsi szék egyház kerületének algondnoka) miképen jártak el a kérdéselt iskola ügyben? Ezen szép triumviratus mindjárt. mihelyt a hatalmat kezökre keríthették, hogy népszerűségüknek alapját megvethessék, a 12%-ra kiadott 2300 frt. tőke kamatját épen akkor midőn a kamatláb a törvény által felmentetett, lehúzták 6% -ra, — ezáltal két czél éretett el, egyik a 6%-os népbizalom, a másik az iskolának mennél későbbi felépíthetése, hogy azon szép iskolai alaptökét még tovább is saját egyéni politikai céljaik kivitelére kizsákmányolhassák, — holott a már is nagy tökére gyült összegből akár a gróf Mikes K. által ajándékozott pusztatelekre egész új iskolát építhettek volna, akár pedig a megvásárolt volt örnagyi lakot kiujíthatták volna iskolai helyiségnek, de mind ezekben még csak egy árva lépést se tettek. De tettek ehelyett mást! A különben is csekély 300 frttal díjazott iskolatanító fizetéséből lehúztak 60 frtot évenként, s hogy ezt mi czéllból tették a tanítót akarták-e megjutalmazni, hogy annál buzgóbban tanítson, vagy hogy a 240 frtra jobb tanítót kaphassanak vagy pedig hogy P. F. ev. ref. pap mint a triumviratus kiegészítője fizetése nevedekdjék? — inkább hiszem az utolsót. Már most midőn az iskolai alaptőke megcsökken, midőn a tanítói fizetés tetemes összevvel alább szálíttatott, elérték azt a czélt is, hogy a gyermektanításra felbuzdult nép a gyermekevelés közönyösség fertőjébe visszaesett, hogy az 1609 lelket számláló községből nagyobb tanodákba is alig számlál-tatni 2—3 uzoni tanuló, holott 1868 előtt csak az enyedi

ev. ref. tanodában 17 volt, az udvarhelyiben 8. A helybeli népiskolába pedig midőn e cikkemet írom még maig! 8-ra nem szaporodott fel a korcsmák és zajjal teljes kis piaczczal környezett falu házába ideiglenesen berendezett iskolába a tanulók száma.

Remélem ez ok elegendő lesz felhívni Antalfi tanfelügyelő ur figyelmét, ki eddig járt ugyan több rendben községünkben s hogy ezeket észre nem vette csak annak tulajdonítható, hogy mindig említett U. J. és érdektársaival volt érintkezésben s ezek által községünk sajnálatra méltó nevelésügyeibe nem pillanthatott be, vagy rövidebben mondva, nézte a fát s nem látta az erdőt, — átláthatta volna azt is ezeken kívül, hogy mikép lett a Tatrangi népiskolából, felekezeti népiskola, az az fa vaskalán s mikép satnyul el a népnevelés aljas érdekekkel ilyen egyházi előjárók kezei között.

Azon óhajjal, hogy ezek orvoslása mihamarabb teljesüljön, és hogy másnemű eljárások, melyek a népnevelés ügyére károsan hatnak megfognak akadályoztatni, zárom be sajnós közleményemet.

Uzoni Veress Gergely.

S.-Szt.-György 1872. okt. 19.

Tisztelt szerkesztő ur.

Becses lapjának 80-ik számában — Aldobolyból „Egy apa“ által a háromszéki tisztséghez intézett interpellációra szükségképen felelnem kellett, — természetem azt azon kötelesség érzetéből, mely terhes hivatalommal járó felelősség mellett — erkölcsi kötelességem is; bizalommal hiszem, hogy a tisztelt szerkesztő ur e néhány sort köztiszteltben álló lapjában kiadni szíves lesz.

Az első kérdésre: „Van-e tudomása a tisztségnek Aldoboly községében uralkodó toroklobról?“ felelem:

Van tudomásom e betegségről szeptember hava 1-ső napja óta; e napról ugyanis az odaváló helység-bíró Magyar Ferencz ezeket írja: „Méltóságos alispán ur! A mai nap lett értésemre, hogy aldobolyi Magda Rosaliának törvénytelen ágyból született 4 éves István fia tegnap — ugy Csehéti Juliannának ugyan törvénytelen ágyból született István fia, a ki 3 éves, mai nap torokbetegségben meghaltak, a kiknek szülői a betegségről előjáróságunknak jelentést nem tettek“ stb; írja tovább „külömben a halottas házakhoz a bejárás, ugy a torozás betiltatott előjáróságunk által.“

Ezen jelentés következtében, még azon orában alorvos Szász Károly urhoz — miután a főorvos hasonló eljárásban Oltszemre volt kiküldve — ugy intézkedtem, hogy tüstént Aldobolyba menjen, a létező beteget vegye gyógykezelés alá, s minden orvosrendőri szabályokat fogantatison, a történetekről pedig visszajövetelével tegyen jelentést.

Szeptember 24-én csakugyan az aldobolyi bíró ezeket jelenti: „aldobolyi Boga Pálnak a mai nap hoztam tett jelentése szerint 4 gyermeke lett hirtelen beteg, a betegségnak jelei alapján toroklobban szenvedni gyanítanak; a kiknek gyógyítása tekintetéből a szék orvosát lerendelni tisztelettel kéretik.“

A főorvos történetesen ekkor se lévén idehaza, siettem az alorvoshoz a haladék nélküli kimenetel iránt intézkedni; rendeletem teljesítve lett és az orvos még azon a napon a betegéknél megjelent, azokat gyógykezelés alá vette; azonban sikertelenül, mert a betegség nagymérvű fokozatossága miatt kettőhöz semmi remény nem maradt, míg a harmadik — egy 6—7 éves leányka semmi orvosi bánást meg nem engedvén, sőt egyfelől épen az atya által a küzdésig alkalmazott keményebb eljárással is daczolván, mind három elhalálozott.

A második kérdés: „Tett-e intézkedést arról, hogy a szék főorvosa személyes meggyőződést szerezvén e korról, annak lehető akadályozására, vagy enyhítéséről kellően rendelkezék?“

Igen, intézkedve lett, nemcsak utólagosan az aldobolyi betegek érdekében, hanem megelőzőleg egyáltalában bárhol előforduló eseteknél — az orvosrendőri szabályok alkalmazása végett; hanem a mint látszik az „egy apát“ az szomorítja: miért nem teszi kellő rendelkezéseit a szék főorvosa, s miért épen az alorvos? Hígyje el tisztelt barátom, hogy midőn a köztünk uralkodó torokbetegségnél a késő bejelentés miatt, az orvosi segítség csak későn alkalmazhatik, — sem azzal — sem a főorvos segiteni nem bír; különben is egy oly elismert tehetségű, szorgalmas és hivatalát lelkiismerettel kezelő alorvos ellen — mint Szász Károly, — kifogása nem lehet.

Harmadik kérdésre: „Az előforduló eseteknél a hullát szabad-e harmad napig tartani, s a temetésnél népes gyülekeket, virasztást, torozást megengedni?“

Ugy tudom, hogy ily eseteknél a hulla 12 óra mulva — orvosi engedély mellett mindig eltemethető; de ha az illetők ily orvosi engedélyért nem keresik

meg az orvost, s a helyett 3-ik napon intézik el a temetést, — lehet-e akár az orvost, akár a szülőkön kívül más feleletre venni?

A betegékkeli közlekedés, éjszakai virasztás, a temetés utáni torozás be volt s be van most is tiltva; ezt igazolja az aldobolyi bírónak legelől szószerint idézett jelentése.

Harmadik éve, hogy e kór szorványosan uralkodik ezen törvényhatóságban; megvoltak eddig — s megvannak most is annak meggátlására az intézkedések téve, — hanem azoknak üdvös eredménye nem lesz, míg első sorban maguk a szülők nem teljesítik kötelességüket, míg a kellő időbeni bejelentést és orvoshoz folyamodást elmulasztják, sőt a kór kiütését titokban tartják, vagy épen kuruölökhöz folyamodnak.

Értem e fölajdulást, s ha az nem csupán a főorvosérti reclamatio akart lenni, — ugy méltánylom is. Azonban jelen esetet fölhasználom arra, hogy ugy az „egy,“ mint a többi apákat is megkérjem, miként ha gyermekeiknél ezen kór jelenségét bármi kis mértékben észreveszik, jelentsék tüstént a helység előjárójának, honnan a hivatalos tudósítás biztonnal megküldetik az alispánhoz, ki valamint eddig, ugy ezután is gondoskodik az orvos küldéséről; még arra is kérem végül, hogy ha beteg gyermekük gyógyításával annak életét biztosítani kívánják, az orvosokban csak akkor válogassanak, ha azok nem kötelességből, s így minden külön fizetés nélkül — hanem magán megkeresésre vitetnének ki.

Forró Ferencz,
alispán.

Fogaras 1872. okt. 20-án.

Fogaras város törvényhatósága ma tartotta meg tisztújító gyűlését, mely alkalommal megválasztottak: polgármesternek, volt polgármesteri helyettes id. Rákósy József;

városkapitánynak, volt rendőrfőnök és tanácsos Ferenczy István;

tanácsosoknak, volt városi főjegyző Gál Tamás, és ranggal kilépett főhadnagy Arbutina Sándor; főjegyzőnek, volt kir táviraditiszt Kapotsány Lázár;

aljegyzőnek, volt városi szállásmester és fuvarbiztos Oros Mihály;

pénztárnoknak, nyugalmazott huszár százados Bójthe Antal;

ellenőrnek, volt városi pénztárnok Reiner János; számvevőnek, volt számvevő Kozak Kaylich József;

levéltárnoknak, volt levéltárnok Szilágyi Sámuel; tisztiügyésznek, országos ügyvéd Friedsman Arnold;

közgyámnoknak, Keresztényi Antal; mérnöknek, Kossy Sándor;

városgazdának, Bálman János;

városi orvosnak, dr. Hochman Nándor;

írnokoknak, Koneczny Richárd, Csató Mihály és Ganea János;

városi bábának, Ürmösy Mária.

A majd két óráig tartott választás, nagyon kedvelt városi főispánunk Thuri Gergely ő méltóságának elnöklété alatt tartott, kinek tapintatos és erélyes eljárásáért legforróbb köszönetünk nyilvánítjuk.

Ez alkalommal belügyminiszter Tóth Vilmos ő nagyméltóságának, és volt erdélyi királyi biztos gróf Péchy Manó ő nagyméltóságának bizalom szavaztatott, és annak tudomásra hozatala végett, főispán ő méltósága felkérte.

A telekkönyvi munkát jelen állása Háromszéken.

Háromszék 3 főbiztosi kerületre osztatván fel Kállay Alajos főbiztosnak jutott Olti, Feketeügyi és Kézdi alsó járás, mely összesen 50 községet foglal magában. A helyszínelés 1870-ik év auguszt. 1-én kezdetet meg.

Tekintettel a rendkívül esős évekre, — a tartós téli hónapokra, melyben helyszínelni lehetetlen volt, még is a helyszínelés mondhatni két év alatt befejeztetett.

Jelenleg az egyeztetések, tisztázások és hitelesítések vannak folyamban, melyek annyira gyorsan haladnak, hogy a következő újévvel már a hirdetésmegnyezések is megfognak történni.

Ezen munkálatok gyors befejezésére, a bizottmányok kitaró szorgalma mellett leginkább hatott fent nevezett főbiztosnak fáradhatatlan buzgalma, és tapintatos eljárása melylyel bizottmányait a folytonos munkára ösztönözte.

V e g y e s.

(A királyné alig érkezett) Pestre, megemlékezett Deák Ferenczről, kinek épen születési napja volt, és legott főudvarmesterét b. Nopcsát küldé el az ünnepeket hazafhoz legszíveseb szerezsekvánatival.

(A kolozsvári egyetemi enquete) oct. 17-ki ülésében főképen arról volt szó, hogy czélszerű-e polytechnicum facultást felállítani. A többség ez ellen nyilatkozott. Az érettségi vizsgálatok kérdése függőben maradt a közéleti törv. javaslat elkészültéig. A tandíjakra nézve abban történt megállapodás, hogy azok jövőre is fentartassanak. A tanszabadság mellett mindenki nyilatkozott; — a tanárok függetlensége és a tanorok látogatásának kötelezettsége az Eötvös-féle javaslat értelmében mondatott ki

(Másodszeri alma.) Püspökiben van olyan almafa, mely másodszeri termést hozott. A vénasszonyok azt jövendőlik a másodszeri alma-termésből, — hogy már nem sokáig fog fennállani a világ. — Mindenesetre különös logika.

(Nincs többé papirpénz.) Az államnyomda utasítva van, hogy ne szerezzen több papirt állampapirpénznek. Azt mondják, hogy ennek oka az, hogy egy új amerikai találmányu papir vétetnek alkalmazásba; mi azonban azt hisszük, hogy a kormányának szándéka az aranypénz teljes behozatánál az állampapirpénz teljesen megszüntetni. — Ez azonban nem nálunk fog megtörténni, hanem a francia pénz által meggazdagodott Poroszországban.

A község köréből.

Nyílt kérelem a brassói m. kir. posta-igazgatóságához.

Aldoboly, 1872. október 19.

Községünkbe 8 féle lap jár s igen gyakran megessik, hogy hol egyik hol másik eltéved, s ha utánna reklamálunk, azon választ nyerjük az illető kiadó hivataltól, hogy rendesen küldetik. Hol tehát a hiba? felelet: a Brassai postán, hol igen gyakran az Al-Dobolyba szóló lapokat Fel-Dobolyba s amazokat ide csomagolják. A mult szombaton is az Ilyefalvi postán lévén épen a szekérposta megérkeztek egy Alsó-Rákosra címzett „Nemere“ 83 száma küldetett oda az Ilyefalvára címzett csomagban.

Kérjük tehát egész tisztelettel a tkts. Brassói posta-igazgatóságot: szíveskedjék közegéit figyelmeztetni, hogy Al-Doboly és Fel-Doboly nem ugyanazon egy község s hogy Alsó-Rákos nem az Ilyefalvi postához tartozik. Vagy tán a brassói magyar királyi postán a kiadó nem tud magyarul? ezt nem hihetjük.

Egy a laphozatók nevében.

Nyílt-tér.*)

Ezek a bírósági végrehajtók valóságos botránykövei, akadályai az igazságszolgáltatásnak. Nem elég, ha a jogkereső fél egy hitvány sommás keresetre némely járásbíróstól még 5—6 hónap mulva sem kap bár csak tárgyalási végzést is, hanem midőn hosszas küzdés és utánjárás után annyira vitte a dolgot, hogy már ügye végrehajthatóvá vált: akkor a végrehajtók tudatlanságán vagy lelkiismeretlenségén minden törekvése hajótörést szenved, éveket tartó fáradsága, költsége a legtöbb esetben füstbe megy.

Hogy ezen állításunk való, arról meggyőződhetett mindenki, kinek csak egyetlen — bármily jelentéktelen perhez is szerencséje, vagy jobban mondva szerencsétlensége volt kezdeni, az ujjonnan organisált vagy is bitózált járásbíróst — Bezirksrichterrei — alatt.

E lapok mult számában említve volt, hogy a rendes és „rendetlen“ végrehajtók mily szépen és törvényesen (?) járnak el az árverezésből bejött vételárral, most még egy más esetet jegyezhetünk fel az igazságszolgáltatás köréből, — melylyel csakugyan egy kir. járásbíróstól végrehajtó, már azt nem tudjuk, hogy nagyságos-e vagy nem — gazdagította az igazságszolgáltatás sötét lapjait.

Az eset következő:

Egy helybeli czégnak több rendbeli követelése lévén a kovászai járásbírósnál behajtandó, mely követelések fedezésére a foglalás és becslés meg is történt. Nem csak hanem a lefoglalt tárgyak árverezése is elrendeltetett még pedig f. év szept. 28-ra, tehát ma holnap egy holnapja lesz, az említett czég azóta mind várja a kielégítést; de mai napig, — daczára annak, hogy az illető privat uton is felszólított az árverezés eredményét tudatni, — egy krt. sem kapott. Nemde valóságos akadályai a végrehajtók jelenlegi igazságszolgáltatásunk utjában? és a helyett, hogy esküjükhöz híven, a törvény értelmében és alapján járnának el, minden lépten-nyomon csak a visszaéléseket hurcolásokat kell tapasztalnia a jogkereső félnek.

Jó volna ha az igazságügyministerium az igazságszolgáltatás eme hátrányain akadályain valamit segítne, mert ma holnap oda jutunk, mint a hol fűrészszel csinálják az igazságot.

Felperes.

Szerkesztői izenet.

A zágoni nöegylet tárlata ügyében közelebről bejött két cikkről jövő számunkban szólnunk.

*) E rovat alatt megjelent cikkekért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Szerk.

Kiadó-tulajdonos és felelős szerkesztő: Herrmann Antal.

Hirdetmény.

Az előpataki fürdő birtokosság egy ásvány fürdő építését elhatározván a kész terv szerint 8—10 ezer forintnyi költségű építési és berendezési munkákra nézve, vállalkozni kívánóknak a fürdő saját hasznukra jövő évi költségvetésében 200 forint készpénz fizetés mellett 20 évre álltal adni kész, vállalkozni kívánók a tervet birtokos igazgatóknak Ulitz Ágoston urnál megláthatják, lakása Brassó feketé utca saját házában.

Az ajánlatok pedig folyó év utolsó napjáig be-
küldendők,
Hudvégre utóposta Földvár,

Gr. Nemes János,

155 1—4

előpataki fürdőbirtokosság elnöke.

ELADÓ HÁZ.

SEPSI-SZENT-GYÖRGYÖN a piacszerezen az 539-ik sz. alatti ház szabad kézből eladó. Értekezhetni felőle Brassóban ügyvéd Jakónál, Sepszi-Szent-Györgyön pedig a fennírt szám alatt 157 a tulajdonosnál.

Árlejtés.

A haralyi közös iskolaház felépítése árlejtés útján folyó évi november hó 11-én délelőtti 10 órakor a kevesebbet vállalkozónak a tanfelügyelőség irodában ki fog adatni.

Ugy a tervezetet, mint az építési feltételeket nevezett irodában megtekinthetni.
Haraly, október 20-án 1872.

Finta József,

iskolaszéki elnök.

156 1—3

Cséplő-gép,

új szerkezetű, 40" széles dobbal, csavaros gáncs-
hevederrel, hozzá tartozó gabona-tisztító malom-
mal eladó. Tudakozódhatni

Gust Adolfnál

klastromteza 13. szám.

152 2—3

Szállítás.

A magyar keleti vasút Nagy-Szebenig való köz-
lekedésének közelálló megnyitása alkalmából a t. cz.
közönségnek szállítási megbízásokra ajánlják magukat

Misselbacher J. B. és fiai

158 1—3

MINDEN VERSENYT LEGYŐZENDŐ

tudomásra tesszük a t. cz. közönségnek, hogy egy 1870-iki sorsjegyet **26 részletre 5 frtjával**, követ-
kezőleg **26 frttal olcsóbban** mint mások,

egy 400 frcos török-sorsjegyet **25 részletre 4 frtjával**, szintén **25 frttal olcsóbban** adunk.

Továbbá: Bank osztályunkban aláírás alá bocsátottunk

1000 dr. 400 frcos Török, és 1000 dr. Bukaresti sorsjegyet,
24 havi részletben 4 forint 50 krjával.

A fent említett sorsjegyeken kívül — bécsi és külföldi összekötéseinknél fogva — azon kel-
lemes helyzetben vagyunk, hogy a venni óhajtóknak teljes előnyére — minden más értékpapírosokkal
is **a napi árfolyam** vagy **tetszés szerinti részletekben** szolgálhatunk. — Bővebben értekez-
hetni bank-osztályunkban klastromteza

Werzár Testvérek.

148 4—0

Gyorskocsizási jelentés.

Utazók leggyorsabb és legkényelmesebb szállítása

Bécs, Pest, Segesvár, Brassó közt.

Jóval gyorsabban mint Nagyszeben felé.

Egy hely ára Brassóból Segesvárra vagy vissza 8 frt. 30 font szabadmálhával. — Tulsuly
fontonként 5 kr.

**Mindennemü gyorsszállítmányok felvételnek és leg-
gyorsabban szállítatnak.**

Elindulás Brassóból Segesvárra reggeli 5 órakor. Érkezés Segesvárra este 6 órakor.

Elindulás Segesvárról reggel 7 $\frac{1}{2}$ órakor. Érkezés Brassóba este 9 $\frac{1}{2}$ órakor.

Felvételi irodák Brassóban „Hôtel Bukarest.“ Segesvártt „Hôtel Stern.“

Az igazgatóság.

131 9—0

GYORSKOCSIZÁSI JELENTÉS.

Alólrít tisztelettel jelenti, hogy okt. 12-étől gyorskocsijai egyenesen közlekednek az ujon-
nan megnyitott Nagyszebeni vaspályával.

A gyorskocsik Brassóból minden nap reggel 3 órakor indulnak és este a személyvonat
elindulása előtt érkeznek Nagy-Szebenbe, úgy hogy

**Brassóból Bécsig az utat 46 óranyi gyorsasággal lehet
megtenni.**

Egy hely ára Brassóból Nagyszebenig

8 frt. 20 kr. oszt. ért.
30 font szabadmálhával.

Az elindulás a „Nr. 1“ című vendéglőből történik.

BRASSÓ, 1872. október havában.

LUDWIG FERENCZ.

153 2—3

Nyomatott Römer és Kamernél.

ÉLESZTŐ!!!

naponta frissen, legkitünőbb minőségben, kicsiben és
nagyban, egész fontnyi csomagokban

50 oszt. ért. krajczárért fontja

kapható főraktárunkban, alsó nagyuteza 250. szám
háttal az udvaron.

Minden élesztő annál hatásosabb, minél frissebben hasz-
náltatik, és mivel a mi élesztőnk már néhány órával a
gyárban készítése után raktárunkba érkezik, úgy a n.
t. közönség azt nálunk jobb állapotban kapja, mind
bármely kívülről szállított készítményt. Magasfoku spi-
ritust is ajánlunk legolcsóbb árban.

154 2—3 **Türk J. és társa.**

Árverezési hirdetmény.

Scherfel Sámuel felperesnek Bikfalvi Mihály
Sándor ellen 317 frt. 90 kr. követelésnek árve-
rezés útján leendő felhajtása tárgyában — az
alábbi ingóságok fognak folyó év október hó
29-én délelőtt Bikfalva község-házánál elárve-
reztetni.

1. Egy vas fűtő csövestől és egy diván.
2. Egy pohártartó szekrény.
3. Egy kanapé.
4. Három öl széna.
5. Két mén csikó (két évesek.)
6. Egy fedélnélküli festett lószékér
7. Egy fatalpu szán.
8. 16 öl mult évi széna.

Sepsi-Szent-György, 1872. okt. 5.

S.-szent-györgyi k. bírósági végrehajtó

151 2—3

Kakutz István.

6 boros-hordó

van eladó nagyutezában 488 számú házban.